

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3.

Nr. Wilno, dnia 24 stycznia 1933 r.

798.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ		Dział	Str.
1. "Dzień Kowieński" o stosunku Niemiec do Litwy.		I	1
K r o n i k a .			
2. Echo sprawy gobelinów wileńskich w "Liet.Aidas"		I	2
III. ZAGADNIENIA POLITYKI WNIĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.			
3. Voldemaras o szkolnictwie litewskim.		III	"
K r o n i k a .			
4. Zrzeczenie się emerytury przez prof. Herbaczewskiego.		"	"
5. Projekt nowej ustawy o najmie i zwalnianiu robotników.		"	"
6. Sprawa zniesienia cenzury presencyjnej.		"	"
7. Sprawa przeniesienia do Kłajpedy jednego z Wydziałów Uniwersytetu.		"	"

-----oOo-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"Dzień Kowieński" o stosunku Niemiec do Litwy. "Dzień Kowieński" Nr.17. z 21.I.33 r. art. p.t. "Litwa, Niemcy i Polska". Streszczenie:

Gdy p.Purvckis po swym pierwszym artykule, umieszczonym w "Musu Vilnius" zatębił na łamach "Lietuvos Aidas" do odwrotu, opinia niemiecka przyjęła ten szybki zwrot z uczuciem widocznego zadowolonia. "Kölnische Ztg." /Nr.14/ zamieścił artykuł swego kłajpedzkiego korespondenta, który stwierdzał, że przypuszczenia, iż Litwa zmieni swe stanowisko wobec Polski - okazały się złudniami. Zdaniem jego, nagły odwrót p. Purvckisa dowiódł, że "mit, w którym świadomie przemieniono kwestję wileńską", nie może być zmieniony na drobną notkę "polityki aktualnej". Autor artykułu dobiegł dalej z prawdziwą radością, że po wystąpieniu p.Purvckisa podniosła się w Litwie "wprost nawałnica oburzenia", a sam p. Purvckis - "apostoł zbliżenia z Polską" - został zmuszony do wycofania się na dawne stanowisko i - "do złożenia przysięgi na dotychczasową linię polityki litewskiej". W tym samym duchu formułowane były wszystkie, dłuższe lub krótsze komentarze prasy niemieckiej o obu wystąpieniach p.Purvckisa.

Atoli nie upłynęło wiele czasu, gdy na łamach "Berliner Börsen Ztg." ukazała się korespondencja, datowana również z Kłajpedy, pióra dość znanego na berlińskim bruku dziennikarza - René Krausa. Korespondencja ta zasługuje na uwagę z dwóch względów. Po pierwsze, że względu na to, iż stanowi ona wyraz szczerych nastrojów, jakie "odzwiają" przeciętnego Niemca w stosunku do narodu i państwa litewskiego, a po drugie dlatego, że wlewa kubek zimnej wody na głowy tych Niemców, którzy po "odwrocie" p.Purvckisa zacierali ręce z radości.

P.Kraus opisuje swe wrażenia z Kłajpedy. P.Kraus uważa, że oficerowie litewscy przejawiają swoisty imperjalizm i przepojeni są "uczuciem wzniesienia się" w jakąś wyższą sferę kulturalną właściwą Kłajpedzie. Żołnierze litewscy są zdaniem dziennikarza niemieckiego źle odziewani, źle odziani i ustawnie trzymani w stanie pogotowia wojennego w obawie przed polskim napadem.

Następnie p.Kraus rozwodzi się na temat jak dyplomacja polska usiłowała dojść do porozumienia z Komem na tle sprawy kłajpedzkiej. Sans propozycji polskiej miał "mniej więcej" wyglądać w ten sposób, że Litwa zrezygnuje z Wilna, wzamian za co Polska miała złożyć zobowiązanie, że bronić będzie poza tania Kłajpedy na Litwie, zarówno na drodze dyplomatycznej, jak z bronią w rękę. "Nie żuźmy się" - woła p.Kraus. Pewni, bardzo wpływowi politycy w Kownie b'najmniej nie byli przeciwni temu projektowi". Ale, stwierdza dalej p.Kraus, cały plan rozbił się, gdyż stanął temu na przeszkodzie nastrój nietylko rządu litewskiego, ile społeczeństwa litewskiego. Dopiero po protestacyjnych zgromadzeniach zabrał głos p.dr. Zaunius i wypowiedział pod adresem Polski: "nigdy". "Jednakże - pisze dalej dosłownie - na wschodzie panują inne pojęcia czasu niż te, do których my jesteśmy przyzwyczajeni. Wyrażają się one w przekonaniu, że życie jest długie, a wieczność krótka. Nic nie przemawia przeciwko temu, by Litwa, ze względu na Kłajpedę, nie mogła się raz kiedyś znaleźć w polskim froncie". A potem konkluduje: "Blok bałtycki pod polskim przewodnictwem, który byłby firmowany przeciwko Rosji, lecz conajmniej w równym stopniu planowany przeciw Niemcom, może powstać w tej samej chwili, w której usunięty zostanie konflikt Warszawa - Komo".

I już dalej cała korespondencja utrzymana jest w tonie bardzo poważnym. Już nie kpi więcej z tych litewskich dzikusów, którzy są zachwyceni, że mogą w hotelu kłajpedzkim spożyć obiad na białych serwetach. Nie wspomina już o pociesznym wyglądzie armii litewskiej. Bez kpin charakteryzuje ciężkie położenie polityczne i gospodarcze Niemców w Kłajpedzie oraz samej Kłajpedy, kończąc swą korespondencję wspomniałowslną zapewnien Litwinów i Litwy, że jeśli raz wreszcie zdecyduje się ona na "eine feste Orientierung", czytaj - rzuci się Niemcom w objęcia, będzie "jeszcze nawet dziś" przyjęta przez Niemcy jak "miły przyjaciel".

Oto jak poważnie mina księcego z Litwy Niemca, gdy obok Litwy dostrzega - Polskę.

K r o n i k a .

Wchą sprawy gobelinów wileńskich w "Liet. Aidas". "Liet.Aidas" /Nr.17. I.33/ zamieszcza p.t. "Polacy chcą ratować" bawliki wileńską przez wyprzedanie jej skarbów" wiadomość "Elty" o projekcie sprzedaży gobelinów katedry wileńskiej. "Liet.Aidas" nie zopatrjuje tej wiadomości w żadne komentarze.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Vol demaras o szkolenictwie litewskim. "Darbininkas" Nr.3. z 21.I.33. Prof.A.Woldemaras pisze w organie swym "Tautos Balsas" Nr.1 w artykule p.t. "W żywotnej sprawie narodu" co następuje:

Szkoła nie jest głównym czynnikiem wychowania, tem nie mniej stanowi ona czynnik bardzo doniosły, zwłaszcza na Litwie, gdzie tak mało jest innych czynników. Tymczasem nie rzadko się zdarza, że uczniowie szkół piszą donosy na tego czy owego nauczyciela, który miał się tak czy inaczej wyrazić o organizacjach, znajdujących się pod opieką rządu. W każdej szanującej się szkole, o ileby takiego ucznia ogólnie nie wyrzucono, to w każdym razie należałoby go ukarano. Tymczasem władze uważają tego rodzaju objawy za pracę narodową. W związku z tem w żadnym chyba kraju niema tyle spraw szpiegowskich co na Litwie. Nauczycielstwo litewskie niema odwagi walczyć publicznie z temi przejawami, obawiając się utraty posady.

K r o n i k a .

Zrzeczenie się emerytury przez prof. Herbaczewskiego. "Darbininkas"/Nr.3. I.33./: Prof.Herbaczewski zrzekł się swej emerytury, wyznaczonej mu przez Gabinet Ministrów w wysokości 400 litów miesięcznie.

Projekt nowej ustawy o najmie i zwalnianiu robotników. "Prasa Kowieńska /I.33./: Rada Stanu wprowadziła do opracowanego przez Najwyższą Inspekcję Pracy projektu ustawy o najmie i zwalnianiu robotników zmiany i zmieniony projekt nowej ustawy przesłała Gabinetowi Ministrów dla rozpatrzenia. Nowa ustawa zapewnia korzyści zarówno pracodawcom, jak robotnikom. Nakłada ona obowiązek na robotników punktualnego przychodzenia na pracę i ustala, że są odpowiedzialni za wykroczenia przeciw rozporządzeniom pracodawców. Z drugiej strony pozbawia ona pracodawców prawa zwalniania robotników bez kompensacji, o ile nie godzą się na zmniejszenie płacy zarobkowej, jak było dotychczas. Nowa ustawa rozciąga się nie tylko na robotników fabrycznych, lecz również na robotników, zatrudnionych w małych warsztatach, przedsiębiorstwach transportowych i wreszcie na pracowników biur handlowych.

Sprawa zniesienia cenzury prewencyjnej. Prasa Kowieńska /I.33./: Jak podają pisma żydowskie, w kołach Ministerstwa Obrony Krajowej i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych rozważana jest kwestja zniesienia obecnego systemu wojennej cenzury prewencyjnej i zastąpienia jej systemem cenzury, jaki wprowadzono w Kraju Kłajpedzkim od czasu wyborów do ostatniego Sejniku. Zgodnie z tym systemem cenzura pism będzie się odbywała po ich wydrukowaniu, ale równocześnie ze tanie zwiększona odpowiedzialność redaktorów. Reforma ta ma być prowadzona w krótkim czasie.

Sprawa przeniesienia do Kłajpedy jednego z Wydziałów Uniwersytetu. Prasa Kowieńska /I.33./: Jak podają pisma, Prezydium Przedstawicielstwa Studentów ma wkrótce przesłać Ministrowi Oświaty i władzom Uniwersytetu memoriał w sprawie przeniesienia do Kłajpedy jednego z Wydziałów Uniwersytetu lub założenia w Kłajpedzie wyższej szkoły technicznej względnie handlowej, celem krzewienia kultury litewskiej w Kraju Kłajpedzkim.

